Europeiska unionens råd

Bryssel den 26 januari 2024
(OR. en)

5788/24

Interinstitutionellt ärende:
2024/0012(NLE)

POLCOM 26
COMER 17
RELEX 97
DUAL USE 10
RECH 28
ENER 36
ENV 84

FÖRSLAG

från:	Europeiska kommissionens generalsekreterare, undertecknat av Martine DEPREZ, direktör
inkom den:	25 januari 2024
till:	Thérèse BLANCHET, generalsekreterare för Europeiska unionens råd
Komm. dok. nr:	COM(2024) 26 final
Ärende:	Förslag till RÅDETS REKOMMENDATION om ökad forskningssäkerhet

För delegationerna bifogas dokument – COM(2024) 26 final.

Bilaga: COM(2024) 26 final

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 24.1.2024
COM(2024) 26 final

2024/0012 (NLE)

Förslag till

RÅDETS REKOMMENDATION

om ökad forskningssäkerhet

MOTIVERING

1. BAKGRUND TILL FÖRSLAGET

• Motiv och syfte med förslaget

Såsom anges i den europeiska strategin för ekonomisk säkerhet, som offentliggjordes i juni 2023[1], har ökade globala geopolitiska spänningar och fientliga ekonomiska åtgärder, cyberattacker och attacker mot kritisk infrastruktur, utländsk påverkan och desinformation visat på risker och sårbarheter i våra samhällen, ekonomier och företag. Det blev i vissa fall tydligt att Europa bör vara bättre förberett på de nya risker som har uppkommit i denna utmanande geopolitiska situation.

Kritisk teknik och teknik med dubbla användningsområden spelar en avgörande roll i detta sammanhang, då vissa av våra konkurrenter använder ny och omstörtande teknik för att stärka sin politiska, ekonomiska och militära ställning. Detta kan leda till att europeisk forskning och innovation påverkas av otillbörligt inflytande och missbrukas på ett sätt som påverkar vår säkerhet eller bryter mot våra etiska normer.

Forsknings- och innovationssektorn är särskilt sårbar på grund av sin öppenhet och internationalisering, egenskaper som kännetecknar denna sektor. Det behövs därför en skräddarsydd strategi som är starkt förankrad i akademisk frihet och institutionellt oberoende – principer som är grundläggande för forskning och innovation – för att öka forskningssäkerheten inom forsknings- och innovationssektorn i hela Europa.

Högre utbildningsanstalter och forskningsorganisationer måste navigera i ett alltmer komplext och spänt internationellt landskap. Det är EU:s skyldighet att hjälpa dem att ta sig igenom denna terräng på ett ansvarsfullt och säkert sätt med full respekt för akademisk frihet och institutionellt oberoende.

I den rekommendation som rådet föreslår ges för första gången en gemensam definition av problemet och uttrycks samstämmigt behovet av brådskande åtgärder. Den ger politisk vägledning om hur ett ändamålsenligt politiskt svar skulle kunna se ut, samtidigt som det beaktas att en stor del av arbetet med forskningssäkerhet handlar om att navigera i ”gråzoner” där vissa former av internationellt forsknings- och innovationssamarbete inte är förbjudna men likväl oönskade eftersom de utgör risker för unionens och dess medlemsstaters säkerhet eller är oetiska.

• Förenlighet med befintliga bestämmelser inom området

Den europeiska strategin för ekonomisk säkerhet bygger på ett tillvägagångssätt med tre pelare: främja EU:s ekonomiska bas och konkurrenskraft, skydda mot ekonomiska säkerhetsrisker och ingå partnerskap med så många länder som möjligt som delar EU:s farhågor och intressen. Syftet är att skapa en ram för en tillförlitlig bedömning och hantering av risker för den ekonomiska säkerheten på EU-nivå, nationell nivå och företagsnivå, samtidigt som den ekonomiska dynamiken bevaras och ökas.

[1] Gemensamt meddelande till Europaparlamentet, Europeiska rådet och rådet om en europeisk strategi för ekonomisk säkerhet, JOIN(2023) 20 av den 20 juni 2023 (länk).

I strategin åtog sig kommissionen att föreslå åtgärder i syfte att förbättra forskningssäkerheten för att säkerställa användningen av befintliga verktyg och identifiera och åtgärda eventuella återstående brister, samtidigt som öppenheten i innovationsekosystemet bevaras. Förslaget till rådets rekommendation uppfyller detta åtagande genom att formulera vägledande principer för ansvarsfull internationalisering och centrala politiska åtgärder på nationell och sektoriell nivå i syfte att förbättra forskningssäkerheten och genom att samla initiativ på EU-nivå i syfte att stödja medlemsstaternas och sektorns insatser.

Förslaget till rekommendation kompletterar och bygger på arbete som pågått sedan kommissionen offentliggjorde sitt meddelande om den globala strategin för forskning och innovation i maj 2021[2]. I det meddelandet lade EU fram en strategi för att bevara öppenheten inom det internationella forsknings- och innovationssamarbetet och samtidigt främja lika villkor och ömsesidighet som bygger på grundläggande värden,

Genom sina slutsatser från september 2021 om den globala strategin gav rådet mandat för att motverka utländsk påverkan på forskning och innovation[3]. På grundval av detta togs viktiga uppföljande initiativ; bland annat antog kommissionen i januari 2022 ett arbetsdokument om hantering av utländsk påverkan på forskning och innovation[4]. Medlemsstaterna och berörda parter inom forskning och innovation använder dokumentet som grund för diskussioner om forskningssäkerhet och som inspirationskälla för utveckling av egna skräddarsydda riktlinjer och verktyg. Europaparlamentet välkomnade dokumentet i sin resolution av den 6 april 2022 om den globala strategin[5]. Kommissionen har också främjat ömsesidigt lärande mellan medlemsstaterna och håller på att utveckla en gemensam kontaktpunkt online som kommer att samla alla relevanta dokument, rapporter och verktyg om forskningssäkerhet.

Dessutom hölls i maj 2023 en riktlinjedebatt om kunskapssäkerhet och ansvarsfull internationalisering i rådet (konkurrenskraft) som gav ovärderliga insikter i och vägledning för förslaget.

- **Förenlighet med unionens politik inom andra områden**

Den föreslagna rekommendationen ingår i ett omfattande åtgärdspaket som följer upp den europeiska strategin för ekonomisk säkerhet av den 20 juni 2023. Förslaget utgör således ett led i en övergripande insats för att öka EU:s ekonomiska säkerhet i stort. Den 3 oktober 2023 antog kommissionen en rekommendation där den identifierade kritisk teknik för EU:s ekonomiska säkerhet för vidare riskbedömning med medlemsstaterna[6]. Resultatet av denna riskbedömning skulle kunna ligga till grund för andra åtgärder för genomförande av den europeiska strategin för ekonomisk säkerhet, inbegripet åtgärder för att öka forskningssäkerheten. Det offentliga samråd som inleddes med vitboken om utgående investeringar kommer att beaktas, särskilt när det gäller aspekter som är relevanta för forskning och innovation.

---

[2] Kommissionens meddelande om den globala strategin för forskning och innovation: Europas strategi för internationellt samarbete i en föränderlig värld, COM(2021) 252 av den 18 maj 2021 (länk).

[3] Rådets slutsatser om den globala strategin för forskning och innovation av den 28 september 2021 (länk), särskilt punkterna 3, 11 och 23.

[4] Europeiska kommissionen, generaldirektoratet för forskning och innovation, *Tackling R&I foreign interference – Staff working document* (arbetsdokument från kommissionens avdelningar, inte översatt till svenska), Europeiska unionens publikationsbyrå, 2022(länk).

[5] Europaparlamentets resolution om den globala strategin för forskning och innovation, P9_TA(2022)0112 av den 6 april 2022 (länk).

[6] Kommissionens rekommendation om kritisk teknik för EU:s ekonomiska säkerhet för vidare riskbedömning med medlemsstaterna, C(2023) 6689 av den 3 oktober 2023 (länk).

Dessutom kompletterar den föreslagna rekommendationen ett antal andra EU-initiativ och är förenlig med dessa, bland annat följande:

– Det arbete som utförts för att motverka hybridhot inom ramen för strategin för EU:s säkerhetsunion[7] och den strategiska kompassen för säkerhet och försvar[8].

– De EU-regler för export utanför EU av varor och teknik med dubbla användningsområden som fastställs i EU:s förordning om exportkontroll[9]. För att hjälpa högre utbildningsanstalter och forskningsorganisationer offentliggjorde kommissionen i september 2021 en rekommendation om efterlevnadsprogram för forskning om produkter med dubbla användningsområden[10].

– Paketet för försvar av demokratin, som antogs av kommissionen i december 2023 inför valet till Europaparlamentet i juni 2024. Paketet syftar till att hantera hot om utländsk påverkan genom ökad insyn i intresserepresentationsverksamhet och uppmuntrar samtidigt till medborgarengagemang och delaktighet i de demokratiska processerna[11].

2. RÄTTSLIG GRUND, SUBSIDIARITETSPRINCIPEN OCH PROPORTIONALITETSPRINCIPEN

• Rättslig grund

Initiativet hör till politikområdet forskning och teknisk utveckling, där EU och dess medlemsstater delar befogenheter i enlighet med artikel 4.3 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (*EUF-fördraget*). Förslaget till rådets rekommendation baseras på artikel 182.5 jämförd med artikel 292 i EUF-fördraget.

Genom artikel 182.5 i EUF-fördraget ges möjlighet att komplettera de i det fleråriga ramprogrammet angivna verksamheterna genom att Europaparlamentet och rådet ges rätt att, i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet och efter att ha hört Ekonomiska och sociala kommittén, föreskriva nödvändiga åtgärder för att genomföra det europeiska forskningsområdet.

I artikel 292 i EUF-fördraget föreskrivs den rättsliga grunden för rådets antagande av rekommendationer på grundval av ett förslag från kommissionen.

Initiativet innebär ingen utökning av EU:s föreskrivande befogenheter eller bindande åtaganden för medlemsstaterna. Det är medlemsstaterna som på grundval av sina nationella omständigheter beslutar hur de genomför denna rådsrekommendation.

---

7 Kommissionens meddelande Strategi för EU:s säkerhetsunion (COM(2020) 605, 24.7.2020 (länk).

8 Europeiska unionens råd: En strategisk kompass för säkerhet och försvar, ST 7371/22 av den 21 mars 2022 (länk).

9 Förordning (EU) 2021/821 om upprättande av en unionsordning för kontroll av export, förmedling, transitering och överföring av samt tekniskt bistånd för produkter med dubbla användningsområden (länk).

10 Kommissionens rekommendation om interna efterlevnadsprogram för kontroll av forskning om produkter med dubbla användningsområden [...], 2021/1700 av den 15 september 2021 (länk).

11 Kommissionens meddelande om försvar av demokratin, COM(2023) 630 av den 12 december 2023 (länk).

- **Subsidiaritetsprincipen (för icke-exklusiv befogenhet)**

Detta förslag är förenligt med subsidiaritetsprincipen i artikel 5.3 i fördraget om Europeiska unionen (*EU-fördraget*).

Även om de nationella regeringarna är bäst lämpade att nå ut till sina universitet och andra organisationer som bedriver forskning och hjälpa dem att vidta nödvändiga åtgärder behövs det samarbete och samordning på EU-nivå för att säkerställa att det europeiska forskningsområdet fungerar väl och för att minska de olikheter som orsakas av skillnader i nationella forskningssäkerhetsåtgärder.

För närvarande ligger riskmedvetenheten på olika nivåer i olika delar av EU. Allt fler medlemsstater och berörda parter inom forskning och innovation håller på att utveckla och införa särskilda skyddsåtgärder, medan andra fortfarande till stor del verkar omedvetna. Detta skapar sårbarheter som lätt skulle kunna utnyttjas. Det är därför av största vikt att sörja för ett minimum av konsekvens i hur EU:s medlemsstater griper sig an denna fråga.

- **Proportionalitetsprincipen**

Detta förslag är förenligt med proportionalitetsprincipen i artikel 5.4 i EU-fördraget. Varken innehållet i eller utformningen av denna föreslagna rådsrekommendation går utöver vad som är nödvändigt för målet att uppnå ett minimum av konsekvens i hur EU:s medlemsstater griper sig an frågan om forskningssäkerhet.

Genom detta initiativs rättsliga status torde medlemsstaternas egenansvar och godkännande vara säkerställt. Samtidigt bör initiativet i linje med principen om akademisk frihet och institutionellt oberoende främst baseras på självstyre inom forsknings- och innovationssektorn.

Rekommendationen hjälper medlemsstaterna och forskningsorganisationerna att utveckla och genomföra strategier och åtgärder som är både ändamålsenliga och proportionerliga. Den betonar vikten av internationellt samarbete och öppenhet enligt principen ”så öppen som möjligt, så begränsad som nödvändigt”. Den visar också vilka riskhanteringsåtgärder som skulle kunna införas, med full respekt för akademisk frihet och institutionellt oberoende, samtidigt som diskriminering och stigmatisering undviks.

- **Val av instrument**

Den föreslagna rådsrekommendationen ger medlemsstaterna vägledning om hur de på ett ändamålsenligt sätt kan identifiera och hantera riskerna för forskningssäkerheten. Den rekommenderar medlemsstaterna att stödja sin forsknings- och innovationssektor genom att vidta lämpliga åtgärder för att öka medvetenheten och bygga upp resiliens. En rådsrekommendation som bygger på arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar om hantering av utländsk påverkan på forskning och innovation skulle säkerställa att alla medlemsstater blev aktivt involverade och engagerade på politisk nivå.

Andra alternativ vore en rekommendation eller ett meddelande från kommissionen. Innehållsmässigt skulle dessa i princip kunna omfatta samma frågor som en rekommendation. Vad dessa instrument har gemensamt är dock att de inte aktivt involverar eller engagerar medlemsstaterna. Det finns ingen garanti för att mottagarna skulle stödja den föreslagna strategin och behovet av brådskande åtgärder.

Ett rättsligt bindande initiativ såsom ett direktiv eller en förordning, som reglerar internationellt forsknings- och innovationssamarbete på ett sådant sätt att risker identifieras och hanteras av medlemsstaterna, skulle garantera rättslig konsekvens i hela unionen. Den främsta nackdelen med ett bindande instrument i detta specifika sammanhang är dock att det skulle vara mycket svårt att utforma det på ett sådant sätt att befogenhetsfördelningen mellan EU och medlemsstaterna och principerna om akademisk frihet och institutionellt respekteras.

Av dessa skäl anses ett förslag till rådets rekommendation vara det lämpliga politiska instrumentet för att ta itu med de aktuella frågorna.

3. RESULTAT AV EFTERHANDSUTVÄRDERINGAR, SAMRÅD MED BERÖRDA PARTER OCH KONSEKVENSBEDÖMNINGAR

• Efterhandsutvärderingar/kontroller av ändamålsenligheten med befintlig lagstiftning

Ej tillämpligt.

• Samråd med berörda parter

Den föreslagna rådsrekommendationen bygger på arbetsdokumentet från kommissionens avdelningar om hantering av utländsk påverkan på forskning av från januari 2022. Under hela 2023 ägde ett projekt för ömsesidigt lärande om hantering av utländsk påverkan på forskning rum, där experter från 13 medlemsstater utbytte nationella erfarenheter och sakkunskap. Dessutom hölls tre särskilda möten om forskningssäkerhet med medlemsstaterna inom ramen för EU:s kunskapsnätverk om Kina (EUKNOC).

Förslaget utvecklades också genom en inbjudan att inkomma med synpunkter, där allmänheten på webbplatsen ”Kom med synpunkter” kunde lämna synpunkter från den 6 december 2023 till den 3 januari 2024. Kommissionen mottog 56 bidrag, varav nästan 40 % kom från akademiska institutioner eller forskningsinstitutioner. Utöver inbjudan att inkomma med synpunkter hölls ett riktat samrådsmöte den 15 december 2023, med deltagande av företrädare för de viktigaste intresseorganisationerna på EU-nivå inom forskning och innovation.

• Insamling och användning av sakkunnigutlåtanden

Utöver de synpunkter som inkommit under samrådsprocessen bygger förslaget på omfattande bevis, rapporter och studier som samlats in under de senaste åren. Viktiga källor till underlag är ett stort och fortfarande växande antal vägledningsdokument om forskningssäkerhet som utarbetats av medlemsstater och branschorganisationer[12], samt rapporter i frågan från tankesmedjor, intresseorganisationer och rådgivande nämnder.

Vederbörlig hänsyn har också tagits till de strategier för forskningssäkerhet som vissa av våra internationella partner har genomfört de senaste åren, och till de insikter och erfarenheter de inhämtat i samband med detta. Detta inbegriper strategier i länder såsom Förenta staterna, Förenade kungariket, Australien och Kanada[13]. Inom ramen för den multilaterala dialogen om

[12] Se exempelvis *Annotated collection of guidance for secure and successful R&I cooperation* (2022), som DLR-PT sammanställt på begäran av kommissionen (länk).

[13] Mer information finns till exempel på följande webbplatser: Förenta staterna (länk), Förenade kungariket (länk), Australien (länk) och Kanada (länk).

värden och principer[14] ägde en workshop om forskningssäkerhet rum i december 2023, där internationella partner deltog aktivt.

- **Konsekvensbedömning**

Det har ännu inte gjorts någon konsekvensbedömning med tanke på att åtgärderna kompletterar medlemsstaternas initiativ och på grund av de föreslagna aktiviteternas frivilliga karaktär och omfattningen av de förväntade konsekvenserna.

Vad rekommendationen får för effekter beror till stor del på medlemsstaternas och branschorganisationernas engagemang och villighet att agera, vilket är omöjligt att bedöma i förväg. Förutsatt att rådet antar förslaget och att medlemsstaterna åtar sig att genomföra rekommendationerna med stöd av den berörda sektorn har förslaget potential att stärka forskningen genom att öka medvetenheten och bygga upp motståndskraft i hela Europa.

- **Lagstiftningens ändamålsenlighet och förenkling**

Förslaget är inte kopplat till kommissionens Refit-program för förenkling av lagstiftningen. Det görs emellertid stora ansträngningar för att på ett effektivt sätt utnyttja knappa resurser, bland annat genom att använda befintliga styrningsstrukturer för det europeiska forskningsområdet och förlita sig på befintliga rapporteringsstrukturer. I den föreslagna rekommendationen betonas vidare att onödiga administrativa bördor för sektorn bör undvikas i samband med att skyddsåtgärder införs och att handläggningstiden i samband med forskningsfinansiering inte bör försenas i onödan.

- **Grundläggande rättigheter**

Ett av de främsta målen med förslaget är att stödja medlemsstaterna och forskningsorganisationerna när det gäller att säkerställa att internationellt forsknings- och innovationssamarbete inte kränker grundläggande värden och mänskliga rättigheter. Skyddet av grundläggande akademiska värden, särskilt akademisk frihet och forskningsintegritet, står i centrum för rekommendationen.

4. BUDGETKONSEKVENSER

Detta initiativ kommer inte att kräva ytterligare resurser från EU:s budget. Åtgärderna i denna rekommendation kommer emellertid att mobilisera finansieringskällor på EU-nivå samt på nationell nivå och sektorsnivå.

För det europeiska expertcentrumet för forskningssäkerhet, som kommissionen avser att inrätta, skulle den befintliga budgeten för Horisont Europa mobiliseras. När det gäller organisationsstrukturen övervägs flera alternativ, som kommissionen kommer att undersöka ytterligare med beaktande av medlemsstaternas och de berörda parternas preferenser avseende dess funktioner.

[14] Mer information om den multilaterala dialogen om värden och principer finns här: länk.

5. ÖVRIGA INSLAG

- **Genomförandeplaner samt åtgärder för övervakning, utvärdering och rapportering**

För att stödja medlemsstaterna och berörda parter när de genomför rekommendationen kommer de befintliga styrningsstrukturerna för det europeiska forskningsområdet att utnyttjas fullt ut. Forskningssäkerheten förväntas ingå i nästa politiska dagordning för det europeiska forskningsområdet 2025–2027, som håller på att utarbetas i dialog med medlemsstaterna och berörda parter.

Kommissionens rapportering kommer att bygga på den befintliga rapporteringen om den globala strategin för forskning och innovation, som görs vartannat år. Nästa rapport ska inkomma i mitten av 2025. Medlemsstaterna uppmanas att inom 9 månader efter det att rekommendationen antagits lämna in nationella handlingsplaner för hur de avser att genomföra rekommendationen.

- **Förklarande dokument (för direktiv)**

Ej tillämpligt.

- **Ingående redogörelse för de specifika bestämmelserna i förslaget**

Det övergripande syftet med initiativet är att hjälpa medlemsstaterna, högre utbildningsanstalter och forskningsorganisationer, såväl offentliga som privata, att hantera riskerna för forskningssäkerheten. Detta kommer att säkerställa att forskning, innovation och högre utbildning inte missbrukas eller beslagtas på ett sätt som påverkar EU:s och dess medlemsstaters säkerhet och att denna forskning, innovation och högre utbildning inte är oetisk. Den föreslagna rekommendationen från rådet innehåller därför följande avsnitt:

– Efter att den aktuella frågan och förslagets politiska bakgrund har presenterats i skälen förklaras rekommendationens tillämpningsområde. En definition av ”forskningssäkerhet” föreslås, som bygger på de viktigaste inslagen i de olika definitioner som används internationellt. Det klargörs också vilka organisationer och berörda parter som rekommendationen i första hand riktar sig till.

– Därefter föreslås principer för ansvarsfull internationalisering. Dessa principer är utformade på ett sådant sätt att de kan användas för att stödja utformningen av politiska åtgärder för forskningssäkerhet på alla nivåer (organisationer som bedriver forskning på EU-nivå, nationell nivå eller individuell nivå). Principerna bygger på de strategier som används i nationell och sektoriell vägledning om ansvarsfull internationalisering. Svaren på uppmaningen att inkomma med synpunkter visar att de berörda parterna står tydligt bakom dessa principer.

– Det därpå följande avsnittet innehåller de faktiska rekommendationerna till medlemsstaterna. Det är indelat i fyra underavsnitt. I det första underavsnittet formuleras vad de offentliga myndigheterna rekommenderas göra för forsknings- och innovationssektorn, nämligen skapa en stödstruktur och ge vägledning. I det andra underavsnittet behandlas den centrala roll som nationella finansieringsorganisationer har när det gäller att förbättra forskningssäkerheten. I det tredje underavsnittet beskrivs vad medlemsstaterna rekommenderas göra för att stödja högre

utbildningsanstalter och forskningsorganisationer när dessa inför skyddsåtgärder och skyddsstrategier.

– I det sista underavsnittet beskrivs ett antal stödåtgärder och initiativ från kommissionen som medlemsstaterna behöver främja.

– I det sista avsnittet anges hur uppföljningen av rekommendationen bör genomföras och övervakas.

2024/0012 (NLE)

Förslag till

RÅDETS REKOMMENDATION

om ökad forskningssäkerhet

EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DENNA REKOMMENDATION

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 292 första och andra meningen jämförda med artikel 182.5,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag, och

av följande skäl:

(1) Öppenhet, internationellt samarbete och akademisk frihet är av central betydelse för forskning och innovation i världsklass. I samband med att de internationella spänningarna ökar och forskning och innovation får en allt större geopolitisk betydelse ställs våra forskare och akademiker emellertid inför forskningssäkerhetsrisker när de samarbetar internationellt, vilket leder till att europeisk forskning och innovation påverkas av otillbörligt inflytande och missbrukas på sätt som inverkar på vår säkerhet eller bryter mot våra etiska normer. Det är därför mycket viktigt att europeiska högre utbildningsanstalter och forskningsorganisationer, såväl offentliga som privata, får stöd och ges befogenhet att hantera dessa risker. Det behövs tydliga och proportionerliga skyddsåtgärder för att hålla det internationella samarbetet öppet och säkert.

(2) Genom öppen vetenskap säkerställs att vetenskapen görs så tillgänglig som möjligt till förmån för vetenskapen, ekonomin och samhället i stort, och internationellt samarbete bidrar till en effektiv hantering av globala utmaningar. Akademisk frihet innebär att forskare är fria att bedriva sin forskning och välja forskningsmetoder och forskningspartner från hela världen, medan internationell rörlighet för forskningstalang berikar vetenskaplig forskning och är avgörande för innovation och vetenskapliga genombrott.

(3) Den växande strategiska konkurrensen och återgången till maktpolitik leder till allt fler transaktionsförbindelser mellan stater. Denna förändring har lett till mer diversifierade och oförutsägbara hot, som ofta är hybridhot[1]. Med tanke på hur viktig tekniken är för politisk, ekonomisk och militär framgång söker vissa av EU:s konkurrenter globalt företräde i ny och omstörtande teknik för att stärka sin militära kapacitet och underrättelsekapacitet samtidigt som de aktivt följer civil-militära fusionsstrategier.

[1] Man talar om hybridhot när statliga eller icke-statliga aktörer försöker utnyttja EU:s sårbarheter till sin egen fördel genom att på ett samordnat sätt använda en blandning av åtgärder (exempelvis diplomatiska, militära, ekonomiska och tekniska) samtidigt som de håller sig under tröskeln för formell krigföring (länk).

(4) Hybridhot kan påverka alla relevanta sektorer, men på grund av forsknings- och innovationssektorns öppenhet, akademiska frihet, institutionella autonomi och världsomspännande samarbete är denna sektor särskilt sårbar. Man riktar sig mot EU-baserade forskare och innovatörer för att få tillgång till den senaste kunskapen och tekniken, ibland med hjälp av bedrägliga och dolda metoder eller genom direkt stöld, men oftare genom exploatering av ett till synes uppriktigt internationellt akademiskt samarbete. Förutom att äventyra vår säkerhet kan dessa hybridhot påverka den akademiska friheten i Europa.

(5) Högre utbildningsanstalter och andra forskningsorganisationer navigerar således i ett alltmer utmanande internationellt sammanhang, där det finns risk för oönskad överföring av kritisk kunskap och teknik till problematiska stater som kan komma att använda den för att stärka sin militära kapacitet eller för ändamål som strider mot grundläggande värden. Sådant samarbete är inte alltid förbjudet enligt lag, men är inte önskvärt eftersom det medför betydande säkerhetsproblem och etiska problem.

(6) I enlighet med principerna om institutionellt oberoende och akademisk frihet är högre utbildningsanstalter och andra organisationer som bedriver forskning primärt ansvariga för att utveckla och förvalta sitt internationella samarbete. Offentliga myndigheter på alla nivåer bör tillhandahålla hjälp och stöd för dem så att de kan fatta välgrundade beslut, hantera forskningssäkerhetsriskerna samt säkerställa att det internationella samarbetet inom forskning, innovation och högre utbildning förblir både öppet och säkert.

(7) Under de senaste åren har diskussioner om att stärka forskningssäkerheten pågått på EU-nivå, och flera initiativ har också tagits:

– I maj 2021 offentliggjorde kommissionen sitt meddelande om den globala strategin för forskning och innovation[2], där en ny europeisk strategi för internationell forsknings- och innovationspolitik skisseras. Rådet gav i september 2021 i sina slutsatser[3] ett politiskt mandat för samarbete i fråga om forskningssäkerhet.

– Ett flertal skyddsåtgärder infördes i EU:s ramprogram för forskning och innovation 2021–2027, Horisont Europa[4], som konkretiserar EU:s särskilda ansvar som en av Europas största forskningsfinansiärer.

– I november 2021 antog rådet den politiska agendan för det europeiska forskningsområdet 2022–2024 som en del av sina slutsatser om den framtida

[2] Kommissionens meddelande om den globala strategin för forskning och innovation: Europas strategi för internationellt samarbete i en föränderlig värld, COM (2021) 252 av den 18 maj 2021 (länk).

[3] Rådets slutsatser om den globala strategin för forskning och innovation av den 28 september 2021 (länk), särskilt punkterna 3, 11 och 23.

[4] I Horisont Europa-förordningen, EU 2021/695 av den 28 april 2021 (länk), föreskrivs dels en säkerhetsbedömning av alla projekt som valts ut för finansiering (artikel 20), dels möjligheten att utesluta enheter som är etablerade i eller kontrolleras av tredjeländer från vissa ansökningsomgångar (artikel 22.5) och att utöver de kriterier för stödberättigande som anges i punkterna 2–5 föreskriva kriterier för att beakta specifika policykrav eller åtgärdens karaktär och mål (artikel 22.6), samt kommissionens eller det relevanta finansieringsorganets rätt att invända mot överlåtelser av äganderätten till resultat, eller mot beviljande av en exklusiv licens för resultat (artikel 40.4). Liknande bestämmelser finns i Europeiska försvarsfonden och Europeiska rymdprogrammet.

styrningen av det europeiska forskningsområdet[5], där hanteringen av utländsk påverkan ingår i en av de prioriterade åtgärderna.

– I januari 2022 offentliggjorde kommissionen, som en uppföljning av sina åtaganden från såväl den globala strategin som den politiska agendan för det europeiska forskningsområdet, sitt arbetsdokument om hantering av utländsk påverkan på forskning och innovation[6]. För att främja ömsesidigt lärande mellan medlemsstaterna genomfördes dessutom under hela 2023 ett projekt för ömsesidigt lärande.

– Kommissionens meddelande *En europeisk universitetsstrategi*[7] erinrar om att högre utbildningsanstalter har en unik position i skärningspunkten mellan utbildning, forskning och innovation och därför spelar en avgörande roll för att uppnå det europeiska området för utbildning[8] och det europeiska forskningsområdet. Meddelandet identifierar också utländsk påverkan på högre utbildningsanstalter som ett hot och stöder genomförandet av riktlinjerna om utländsk påverkan. Högre utbildningsanstalters roll när det gäller att skydda de europeiska demokratiska värdena står i centrum för strategin.

– Europaparlamentet antog den 9 mars 2022 en resolution om utländsk inblandning i alla demokratiska processer i Europeiska unionen, inbegripet desinformation, i vilken det efterlyser en förstärkning av den akademiska friheten, bättre insyn i utländsk finansiering samt kartläggning och övervakning av utländsk påverkan på det kulturella, akademiska och religiösa området[9].

– Ur ett bredare säkerhets- och försvarsperspektiv pågår det arbete inom ramen för strategin för EU:s säkerhetsunion[10] och den strategiska kompassen för säkerhet och försvar[11] som syftar till en gemensam bedömning av hot och utmaningar och större samstämmighet i åtgärder på säkerhets- och försvarsområdet, bland annat genom olika instrument för att upptäcka och reagera på hybridhot i en EU-verktygslåda för hybridhot.

– När det gäller EU:s exportkontrollregler för varor och teknik med dubbla användningsområden är EU:s exportkontrollförordning[12] av stor betydelse för forskningssäkerheten. För att hjälpa högre utbildningsanstalter och forskningsorganisationer offentliggjorde kommissionen i september 2021 en

---

5 Rådets slutsatser om den framtida styrningen av det europeiska forskningsområdet av den 26 november 2021 (länk).

6 Europeiska kommissionen, generaldirektoratet för forskning och innovation, *Tackling R&I foreign interference – Staff working document* (arbetsdokument från kommissionens avdelningar, inte översatt till svenska), Europeiska unionens publikationsbyrå, 2022 (länk).

7 Kommissionens meddelande om en europeisk universitetsstrategi (COM(2022) 16, 18.1.2022 (länk).

8 Kommissionens meddelande om att förverkliga det europeiska området för utbildning senast 2025, COM(2020) 625 final av den 30 september 2020 (länk).

9 Europaparlamentets resolution av den 9 mars 2022 om utländsk inblandning i alla demokratiska processer i Europeiska unionen, inbegripet desinformation, P9_TA(2022)0064 av den 9 mars 2022 (länk).

10 Kommissionens meddelande Strategi för EU:s säkerhetsunion (COM(2020) 605, 24.7.2020 (länk).

11 Europeiska unionens råd: En strategisk kompass för säkerhet och försvar, ST 7371/22 av den 21 mars 2022 (länk).

12 Förordning (EU) 2021/821 om upprättande av en unionsordning för kontroll av export, förmedling, transitering och överföring av samt tekniskt bistånd för produkter med dubbla användningsområden (länk).

rekommendation om efterlevnadsprogram för forskning om produkter med dubbla användningsområden[13].

(8) Kommissionen och den höga representanten har antagit ett gemensamt meddelande om en europeisk strategi för ekonomisk säkerhet[14] som syftar till att säkerställa att unionen fortsätter att dra nytta av en öppen ekonomi och samtidigt minimerar riskerna för den ekonomiska säkerheten. Strategin bygger på tre pelare: främja EU:s ekonomiska bas och konkurrenskraft, skydda mot risker och ingå partnerskap med så många länder som möjligt som delar EU:s farhågor och intressen. I var och en av pelarna har forskning och innovation en viktig roll.

(9) Som en uppföljning av detta gemensamma meddelande identifierade kommissionen kritisk teknik för EU:s ekonomiska säkerhet för vidare riskbedömning i sin rekommendation av den 3 oktober 2023[15]. Riskbedömningar har redan inletts som en prioriterad fråga på fyra av de tio identifierade kritiska teknikområdena, nämligen avancerade halvledare, artificiell intelligens, kvantteknik och bioteknik. Resultatet av riskbedömningarna skulle kunna ligga till grund för andra åtgärder för genomförande av den europeiska strategin för ekonomisk säkerhet, inbegripet åtgärder för att öka forskningssäkerheten.

(10) I det gemensamma meddelandet om den europeiska strategin för ekonomisk säkerhet tillkännagav kommissionen vidare att den skulle föreslå åtgärder för att öka forskningssäkerheten genom att säkerställa användningen av befintliga verktyg och identifiera och åtgärda eventuella återstående luckor, samtidigt som öppenheten i forsknings- och innovationsekosystemet bevaras.

(11) När det gäller den identifiering av luckor som avses i föregående punkt visar diskussionerna med medlemsstaterna och intresseorganisationerna att det bland beslutsfattare och yrkesverksamma finns ett akut behov av större begreppsmässig klarhet och gemensam förståelse av de aktuella frågorna samt av att fastställa hur man ska hantera dem på ett såväl proportionerligt som ändamålsenligt sätt.

(12) Allt fler medlemsstater har utarbetat eller håller på att utarbeta strategier för att öka forskningssäkerheten. Även om dessa insatser överlag bidrar till ökad medvetenhet och ökad motståndskraft skulle en okoordinerad ökning av nationella åtgärder leda till ett lapptäcke av nationella strategier, skillnader mellan medlemsstaterna och därmed fragmentering av det europeiska forskningsområdet. Samordning på EU-nivå behövs därför för att skapa lika villkor och skydda det europeiska forskningsområdets integritet.

(13) Det bör betonas att säkerhetsgarantier för forskning endast kan vara verkligt effektiva om de tillämpas konsekvent på alla nivåer, inbegripet på EU-nivå, nationell och regional nivå samt inom enskilda offentliga och privata forskningsorganisationer, för att undvika kryphål och kringgående.

---

[13] Kommissionens rekommendation om interna efterlevnadsprogram för kontroll av forskning om produkter med dubbla användningsområden [...], 2021/1700 av den 15 september 2021 (länk).

[14] Gemensamt meddelande om en europeisk strategi för ekonomisk säkerhet (JOIN(2023) 20, 20.6.2023 (länk).

[15] Kommissionens rekommendation om kritisk teknik för EU:s ekonomiska säkerhet för vidare riskbedömning med medlemsstaterna (C(2023) 6689 av den 3 oktober 2023 (länk).

(14) I specifika fall kan efterlevnad av relevant EU-lagstiftning och relevanta EU-regler gynnas av tolkningsriktlinjer. Detta gäller särskilt reglerna för exportkontroll, framför allt immateriell tekniköverföring, viseringskrav för utländska forskare[16] samt tolkning av vissa krav på öppen vetenskap och förvaltning av immateriella tillgångar ur ett forskningssäkerhetsperspektiv.

(15) Det är viktigt att hybridhot som påverkar forsknings- och innovationsekosystemet bedöms strukturellt så att situationsmedvetenheten bland beslutsfattare förbättras genom att man utgår ifrån den gemensamma kapaciteten för underrättelseanalys (SIAC), framför allt den gemensamma enheten för hybridhot, arbetet vid Europeiska kompetenscentrumet för motverkande av hybridhot[17] samt Enisa när det gäller cybersäkerhetshot[18].

(16) Med tanke på att en betydande andel av forskningen och innovationen äger rum inom den privata sektorn är det viktigt att utveckla särskild vägledning och särskilda verktyg för företag, framför allt forskningsintensiva nystartade företag och små och medelstora företag. De risker som företagen utsätts för kan förvisso vara likartade, men deras situation skiljer sig från högre utbildningsanstalters och forskningsorganisationers situation. Man bör mot denna bakgrund hänvisa till de befintliga reglerna, inbegripet reglerna om kontroll av export för produkter med dubbla användningsområden, granskning av utländska investeringar samt det pågående arbetet med att övervaka utgående investeringar.

(17) Vid utarbetandet av denna rekommendation har vederbörlig uppmärksamhet ägnats åt erfarenheter som gjorts i medlemsstaterna och bland EU:s partner, både i bilaterala och i multilaterala sammanhang. Rekommendationen tar hänsyn till politiska lärdomar från viktiga partner samtidigt som den betonar att det tillvägagångssätt som utarbetas bör passa det unika europeiska sammanhanget. Fortsatta ansträngningar görs med våra partner för att utbyta information och erfarenheter, utbyta god praxis samt hitta sätt att anpassa skyddsåtgärder, bland annat genom den multilaterala dialogen om värden och principer, som en del av associeringsförhandlingar och gemensamma möten i styrkommittén för vetenskap och teknik inom ramen för internationella avtal om vetenskap och teknik samt i multilaterala forum som G7, OECD och Nato och relevanta multilaterala arrangemang för exportkontroll.

(18) Forskningssäkerheten är ett problem som får allt större uppmärksamhet, och den pågående debatten om riskerna och hur man bäst hanterar dem intensifieras. Det finns därför ett behov av att ytterligare öka medvetenheten, underlätta ömsesidigt lärande mellan medlemsstaterna och relevanta intresseorganisationer samt bidra till en lärandestrategi som är både flexibel och anpassningsbar.

TILLÄMPNINGSOMRÅDE

---

[16] Direktiv (EU) 2016/801 om villkoren för tredjelandsmedborgares inresa och vistelse för forskning, studier, praktik, volontärarbete, deltagande i elevutbytesprogram eller utbildningsprojekt och för au pairarbete av den 11 maj 2016 (länk).

[17] Kompetenscentrumet för hybridhot är en självständig, nätverksbaserad internationell organisation för att motverka hybridhot som inrättades 2017 och har sitt säte i Helsingfors (länk).

[18] Europeiska unionens cybersäkerhetsbyrå, Enisa, är unionens byrå med uppgift att uppnå en hög gemensam cybersäkerhetsnivå i hela Europa (länk).

1. I denna rekommendation avses med *forskningssäkerhet* hantering av risker i samband med

   a) oönskad överföring av kritisk kunskap, know-how och teknik som kan påverka säkerheten i EU och dess medlemsstater, till exempel om den kanaliseras till militära ändamål i tredjeländer,

   b) otillbörlig påverkan på forskning, där forskning kan instrumentaliseras av eller från tredjeländer i syfte att sprida vissa budskap eller uppmuntra till självcensur bland studenter och forskare, vilket kränker den akademiska friheten och forskningsintegriteten i EU,

   c) etiska eller integritetsrelaterade kränkningar, där kunskap och teknik används för att både i och utanför EU undertrycka eller undergräva grundläggande värden.

2. I denna rekommendation avses med *internationellt samarbete* samarbete mellan, å ena sidan, offentliga och privata forskningsorganisationer och högre utbildningsanstalter och, å andra sidan, forsknings- och innovationsorganisationer och företag som är baserade utanför EU. Vad gäller forsknings- och innovationsorganisationer och företag som är baserade i EU men som ägs eller kontrolleras från länder utanför EU bör en riskbedömning göras.

3. I denna rekommendation avses med *riskbedömning* en process i samband med internationellt forsknings- och innovationssamarbete där en kombination av de viktigaste riskfaktorerna beaktas. Kombinationen av dessa faktorer avgör risknivån. De viktigaste faktorer som ska bedömas kan delas in i fyra kategorier:

   – Riskprofilen för den EU-baserade organisation som deltar i det internationella samarbetet: beakta organisationens styrkor och sårbarheter, inbegripet finansiella beroenden, som är relevanta för forskningsprojektet.

   – Det forsknings- och innovationsområde där det internationella samarbetet ska äga rum: beakta om projektet är inriktat på ett forskningsområde, exempelvis kritisk teknik, eller inbegriper metoder eller forskningsinfrastruktur som anses vara särskilt känsliga ur ett säkerhetsperspektiv eller i fråga om etik eller mänskliga rättigheter.

   – Riskprofilen för det tredjeland där den internationella partnern är baserad eller varifrån den ägs eller kontrolleras: exempelvis om landet är föremål för sanktioner, har en bristfällig rättsstat eller ett bristfälligt skydd av de mänskliga rättigheterna, har en aggressiv civil-militär fusionsstrategi eller begränsad akademisk frihet, m.m.

   – Riskprofilen för den internationella partnerorganisationen: med tillbörlig aktsamhet ta reda på om den organisation som man avser att samarbeta med har kopplingar till regeringen eller militären, vilka anknytningar forskarna respektive personalen har samt vilka avsikter partnern har i fråga om slutanvändning eller tillämpning av forskningsresultaten.

4. I denna rekommendation avses med forsknings- och innovationssektorn alla forskningsorganisationer och högre utbildningsanstalter i unionen, såväl offentliga

som privata. Med tanke på övriga berörda parters betydelse, såsom tekniköverföringskontor, internationaliseringsbyråer, handelskammare och forskningsintensiva företag, kan denna rekommendation vara lika relevant för alla övriga aktörer i EU:s forsknings- och innovationsekosystem. I förekommande fall kan även utbildningsrelaterat internationellt samarbete ingå.

PRINCIPER FÖR ANSVARSFULL INTERNATIONALISERING

1. Fortsätta att främja och försvara akademisk frihet och institutionellt oberoende, med beaktande av att ansvaret för internationellt forsknings- och innovationssamarbete i första hand ligger hos högre utbildningsanstalter och andra organisationer som bedriver forskning.

2. Fortsätta att främja och uppmuntra sådant internationellt samarbete inom forskning och innovation med partner i tredjeländer som är både öppet och säkert, i enlighet med principen ”så öppen som möjligt, så begränsad som nödvändigt”, och säkerställa att forskningsresultaten är sökbara, tillgängliga, kompatibla och återanvändbara (Fair), med vederbörlig hänsyn till tillämpliga begränsningar, inbegripet säkerhetsfrågor.

3. Säkerställa att åtgärderna är proportionerliga: om skyddsåtgärder införs bör dessa inte gå utöver vad som är absolut nödvändigt för att minska riskerna, och onödiga administrativa bördor bör undvikas. Målet är att minska riskerna, inte att undvika samarbete.

4. Styra forskningssäkerhetsåtgärderna på så sätt att den ekonomiska säkerheten, inbegripet unionens säkerhet och den nationella säkerheten, skyddas och gemensamma värden, inbegripet akademisk frihet, försvaras, samtidigt som protektionism och omotiverad politisk instrumentalisering av forskning och innovation undviks.

5. Främja självstyre inom sektorn genom att ge forskare och innovatörer möjlighet att fatta välgrundade beslut, understryka det samhällsansvar som högre utbildningsanstalter och andra organisationer som bedriver forskning har samt utgå ifrån principen att ”med akademisk frihet kommer akademiskt ansvar”.

6. Anta ett myndighetsövergripande tillvägagångssätt som sammanför relevant expertis och kompetens, säkerställer en övergripande strategi för forskningssäkerhet och främjar samstämmighet mellan statliga åtgärder och budskap till forsknings- och innovationssektorn, inbegripet konkreta åtgärder för kompetenshöjning och omskolning av berörd arbetskraft.

7. Samtidigt som man tillämpar en riskbaserad strategi, anta en politik där man identifierar och hanterar forskningssäkerhetsrisker var de än härrör från, eftersom detta är den bästa garantin för att bibehålla ett balanserat tillvägagångssätt i fråga om möjligheter och risker i forsknings- och innovationssamarbetet och för att inte förbise utvecklingen av hotbilden, inbegripet framväxten av nya hotaktörer.

8. Säkerställa att ansträngningar görs för att undvika alla former av diskriminering och stigmatisering, såväl direkt som indirekt, som skulle kunna uppstå som oavsiktliga sidoeffekter av skyddsåtgärder samt säkerställa full respekt för grundläggande rättigheter och gemensamma värden.

9. Erkänna den dynamiska karaktären hos forskningssäkerhet, som präglas av föränderliga risker, nya insikter och geopolitiska sammanhang, vilket kräver en strategi för lärande där man regelbundet säkerställer att forskningspolitiken förblir aktuell, ändamålsenlig och proportionerlig.

HÄRIGENOM REKOMMENDERAS ATT MEDLEMSSTATERNA

med full hänsyn till institutionellt oberoende och akademisk frihet och i enlighet med nationella omständigheter, samt på grundval av sitt ansvar för den nationella säkerheten, gör följande:

1. Arbetar för att utveckla och genomföra en uppsättning politiska åtgärder för att öka forskningssäkerheten genom att på bästa sätt använda de faktorer som förtecknas i detta avsnitt, samtidigt som ovannämnda principer för ansvarsfull internationalisering beaktas.

2. Inleder en dialog med berörda parter inom forskning och innovation i syfte att fastställa ansvarsområden och roller, utarbetar en nationell handlingsplan, vid behov utarbetar nationella riktlinjer och förtecknar relevanta åtgärder och initiativ för att öka forskningssäkerheten, tillsammans med en tidsplan för deras genomförande.

3. Skapar en stödstruktur, exempelvis ett centrum för forskningssäkerhetsrådgivning för att hjälpa forskare och innovatörer att hantera risker i samband med internationellt samarbete inom forskning och innovation. Ett sådant centrum bör sammanföra sektorsöverskridande expertis och kompetens och tillhandahålla information och råd som forskningsorganisationer kan använda för att fatta välgrundade beslut och väga möjligheterna och riskerna med ett framtida internationellt samarbete mot varandra, samt tillhandahålla andra tjänster för vilka forsknings- och innovationssektorn har ett tydligt behov, inbegripet medvetandehöjande verksamhet och utbildning.

4. Stärker faktabasen för beslutsfattande om forskningssäkerhet genom analys av hotbilden, även ur ett cybersäkerhetsperspektiv, samt genom att bedriva eller beställa politiskt relevant forskning.

5. Ägnar särskild uppmärksamhet åt den kritiska teknik som identifierats i kommissionens rekommendation om kritisk teknik för EU:s ekonomiska säkerhet för vidare riskbedömning med medlemsstaterna[19] och åt resultaten av sådana kollektiva riskbedömningar.

6. Stärker det sektorsövergripande samarbetet inom den offentliga förvaltningen, särskilt genom att föra samman beslutsfattare med ansvar för högre utbildning, forskning och innovation, utrikesfrågor samt underrättelse och säkerhet.

7. Underlättar informationsutbyte med offentliga och privata forskningsorganisationer om ovannämnda analys och forskning, inbegripet genom säkerhetsskyddsklassificerade och icke-säkerhetsskyddsklassificerade genomgångar eller särskilda sambandsmän.

[19] Kommissionens rekommendation om kritisk teknik för EU:s ekonomiska säkerhet för vidare riskbedömning med medlemsstaterna av den 3 oktober 2023 (länk).

8. Får insikt i sektorns resiliens samt effektiviteten och proportionaliteten i den tillämpliga forskningspolitiken, eventuellt genom regelbundna resilienstester och incidentsimuleringar.

9. Vidtar nationella åtgärder för att säkerställa efterlevnad av EU:s tillämpliga exportkontrollregler för produkter med dubbla användningsområden och de sanktioner som antagits i enlighet med artikel 29 i EU-fördraget och artikel 215 i EUF-fördraget, särskilt när det gäller immateriell tekniköverföring, samt stärker genomförandet och efterlevnaden av sanktionssystem som är relevanta för forskning och innovation, exempelvis de som förbjuder överföring av viss teknik.

10. Proaktivt bidrar till EU:s plattform för en enda kontaktpunkt för hantering av utländsk påverkan på forskning och innovation genom att dela med sig av verktyg och resurser som utvecklats genom offentlig finansiering i syfte att underlätta gränsöverskridande användning av dessa verktyg och resurser samt tillhandahålla dem på ett användarvänligt och tillgängligt sätt.

11. Tillsammans med den privata sektorn utvecklar riktad information och vägledning för företag som är delaktiga i privat forskning och innovation, inbegripet för forskningsintensiva nystartade företag och små och medelstora företag.

12. När så är relevant, och på grundval av en riskbedömning, överväger att tillämpa åtgärderna i denna rekommendation på internationell samarbetsverksamhet inom högre utbildning, inbegripet utbytesverksamhet för studenter och personal.

Forskningsorganisationernas roll

13. Samarbetar med organisationer som finansierar forskning för att säkerställa följande:

    a) Forskningssäkerhet är en integrerad del av ansökningsprocessen och tar hänsyn till de olika faktorer som tillsammans definierar projektets riskprofil. Målet är att uppmuntra stödmottagarna att tänka igenom det sammanhang inom vilket forsknings- och innovationssamarbetet äger rum och vilka motiv och (dolda) agendor som skulle kunna spela en roll, och därigenom säkerställa att potentiella risker och hot identifieras på förhand i syfte att i så stor utsträckning som möjligt undvika problem i ett senare skede.

    b) Forskningsprojekt som valts ut för finansiering och som ger anledning till oro (”röda flaggor”) genomgår en riskbedömning som står i proportion till deras riskprofil, varefter man enas om lämpliga skyddsåtgärder för att hantera de identifierade riskerna samtidigt som man säkerställer att handläggningstiden för beviljande inte försenas i onödan och undviker onödiga administrativa bördor.

    c) Vid tillämpning av skyddsåtgärder i nationella finansieringsprogram beaktas de åtgärder som tillämpas i relevanta EU-finansieringsprogram.

    d) Sökande söker, till exempel genom att ingå ett partnerskapsavtal, garantier från potentiella partner för projekt med hög riskprofil om att forskningsresultaten kommer att användas på ett sätt som upprätthåller grundläggande värden, däribland respekten för de mänskliga rättigheterna.

e) Det finns tillräcklig sakkunskap och kompetens inom finansieringsorganisationen för att ta itu med problem som rör forskningssäkerheten samt för att använda lämpliga övervaknings- och utvärderingsåtgärder som övervakar projekt i olika skeden, bland annat genom att hålla reda på incidenter och vidta trovärdiga åtgärder vid bristande efterlevnad.

Stöd till högre utbildningsanstalter och andra organisationer som bedriver forskning

14. Uppmuntrar och stöder högre utbildningsanstalter och andra organisationer som bedriver forskning, i följande syfte:

a) Skapa en sektorsövergripande plattform för berörda parter för att underlätta informationsutbyte, ömsesidigt lärande, utveckling av verktyg och riktlinjer samt incidentrapportering. Överväga resurssammanslagning för att på bästa sätt utnyttja knappa och spridda resurser och knapp och spridd expertis.

b) Genomföra interna riskhanteringsförfaranden på ett strukturellt sätt, bland annat genom riskbedömning, tillbörlig aktsamhet när det gäller potentiella partner och internt beslutsfattande på högre nivå i händelse av faktorer som ger anledning till oro (”röda flaggor”), samtidigt som onödiga administrativa bördor undviks.

c) När avtal om forskningspartnerskap ingås med utländska enheter, inbegripet genom samförståndsavtal, insistera på att inkludera centrala ramvillkor såsom respekt för grundläggande värden, akademisk frihet, ömsesidighet och arrangemang för förvaltning av immateriella tillgångar, inbegripet spridning och tillvaratagande av resultat, licensiering eller överföring av resultat och skapande av spin off-effekter, och säkerställa att det finns en exitstrategi om villkoren i avtalen inte uppfylls.

d) Bedöma risker i samband med utländska statligt finansierade talangprogram inom högre utbildning och forskning, med särskilt fokus på eventuella oönskade skyldigheter för mottagarna, och garantera att utländska statligt finansierade kurs- och utbildningsanordnare på campus följer värdinstitutionens uppdrag och regler.

e) Investera i särskild intern expertis och kompetens när det gäller forskningssäkerhet, tilldela forskningssäkerhetsansvar på lämpliga organisatoriska nivåer och investera i it-hygien och i skapandet av en kultur där öppenhet och säkerhet är i balans.

f) Utveckla utbildningsprogram, inbegripet onlinekurser, för yrkesverksamma och ny personal som ett led i deras introduktionsfas, samt läroplaner som syftar till att utbilda nästa generation säkerhetsrådgivare och beslutsfattare. Utbilda rekryterare för att, som ett led i en strukturell granskningsprocess, kontrollera och upptäcka faktorer som ger anledning till oro (”röda flaggor”) i ansökningar om forskningspositioner, särskilt inom kritiska forskningsområden.

g) Säkerställa full insyn i vetenskapliga publikationer och alla andra former av spridning av forskningsresultat när det gäller finansieringskällor och forskningspersonalens anknytningar, för att undvika att utländska beroenden och intressekonflikter eller åtaganden påverkar forskningens kvalitet och innehåll.

h) Införa områdesindelning, både fysisk och virtuell, som garanterar att åtkomst beviljas på grundval av strikt behovsenlig behörighet för områden som laboratorier och forskningsinfrastruktur, data och system som är särskilt känsliga, och att det finns robusta cybersäkerhetsarrangemang för onlinesystem.

i) Säkerställa att alla former av diskriminering och stigmatisering, både direkt och indirekt, förhindras, att individens säkerhet garanteras, varvid särskild uppmärksamhet bör läggas vid tvång från ursprungsstatens sida mot diasporan och andra former av otillbörligt inflytande som kan ge upphov till självcensur och få konsekvenser för säkerheten för de berörda utländska forskarna, doktoranderna och studenterna, samt att incidenter rapporteras.

Stödåtgärder på unionsnivå

15. Samarbetar fullt ut för att underlätta de åtgärder som kommissionen har vidtagit eller avser att vidta för att stödja genomförandet av denna rekommendation, i synnerhet följande:

a) Fullt ut utnyttja den öppna samordningsmetoden, särskilt förvaltningsstrukturerna för det europeiska forskningsområdet, för att öka medvetenheten, underlätta ömsesidigt lärande samt underlätta konsekventa åtgärder.

b) Inrätta ett europeiskt expertcentrum för forskningssäkerhet som kontaktpunkt, kopplat till kommissionens plattform med en enda kontaktpunkt för hantering av utländsk påverkan på forskning och innovation, bidra till att skapa en EU-omfattande praktikgemenskap och upprätthålla en strukturell dialog med intresseorganisationer samt till politiskt relevant forskning om forskningssäkerhet, och analysera trender och mönster i hela unionen.

c) I samarbete med den höga representanten öka beslutsfattarnas situationsmedvetenhet genom en strukturell bedömning av hybridhot som påverkar forsknings- och innovationsekosystemet.

d) Utveckla en metod för testning av resiliens som högre utbildningsanstalter och offentliga och privata forskningsorganisationer på nationell nivå kan använda på frivillig basis.

e) Tillsammans med medlemsstaterna och med deltagande av berörda parter fortsätta sitt arbete när det gäller att bedöma riskerna med kritisk teknik[20], samt inleda en dialog för att säkerställa informationsutbyte och konsekvens när det

[20] Kommissionens rekommendation om kritisk teknik för EU:s ekonomiska säkerhet för vidare riskbedömning med medlemsstaterna av den 3 oktober 2023 (länk).

gäller riskvärdering och säkerhetsgarantier för forskning i nationella finansieringsprogram och i relevanta EU-finansieringsprogram.

f) Utveckla verktyg och resurser, såväl landoberoende som landspecifika, för att stödja högre utbildningsanstalter och offentliga och privata forskningsorganisationer så att de kan visa tillbörlig aktsamhet när det gäller potentiella partner, samt tillsammans med intresseorganisationer på EU-nivå vartannat år anordna ett forum för berörda parter om forskningssäkerhet.

g) Vid behov utarbeta tolkningsriktlinjer för utveckling av riskbedömningsförfaranden samt för tillämpning av relevant EU-lagstiftning.

h) Samarbeta med forsknings- och innovationssektorn för att bedöma hur man bäst kan öka insynen i forskarnas finansieringskällor och anknytningar.

i) Stärka dialogen om forskningssäkerhet med internationella partner samt ta initiativ för att få EU att göra sin röst hörd i frågan i multilaterala forum.

RAPPORTERING

1. Medlemsstaterna rekommenderas att genomföra denna rekommendation så snart det är praktiskt möjligt. De uppmanas att delge kommissionen sin handlingsplan (som avses i punkt 2 i rekommendationerna till medlemsstaterna) senast den [infoga datum 9 månader efter rådets antagande] och där ange vilka motsvarande åtgärder som de avser vidta för att öka forskningssäkerheten, med beaktande av sitt respektive utgångsläge.

2. Kommissionen kommer med hjälp av övervaknings- och rapporteringsramar för styrningen av det europeiska forskningsområdet att i samarbete med medlemsstaterna och efter samråd med berörda parter övervaka de framsteg som görs i fråga om genomförandet av denna rekommendation och rapportera till rådet vartannat år, som en del av den rapportering som kommissionen vartannat år gör om den globala strategin för forskningsinnovation. Efter en ingående bedömning och mot bakgrund av den framtida utvecklingen av den geopolitiska situationen kan ytterligare steg och åtgärder föreslås.

Utfärdad i Bryssel den

På rådets vägnar
Ordförande